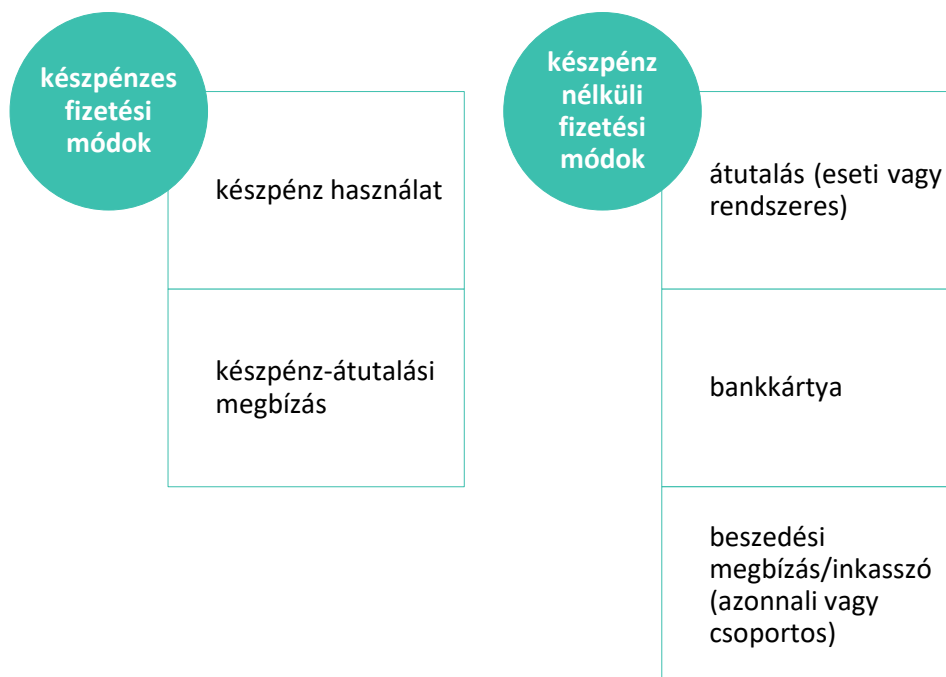

KISOKOS

Bankoljunk okosan! – A korszerű pénzkezelés

1.) A pénzforgalom

A pénz körforgását a pénztulajdonosok között, azaz a pénzmozgások összességét **pénzforgalom**nak nevezzük. Két fajtáját különböztetjük meg, a készpénzes és a készpénz nélküli (számlaforgalom) forgalmat.

- **Készpénzes fizetési módok:** készpénz átnyújtása áruért szolgáltatásért cserébe, valamint a készpénz-átutalási megbízás, azaz a „sárga csekk” feladása.

A készpénz **bankjegy** és **érme** formájában jelenik meg a gazdaságban, **kézzelfogható** és **azonnal használható**.

Problémája: **drága** az államnak és a társadalomnak (a pénzhamisítás elkerülése érdekében különleges papírra nyomják), szállítása és gyártása **fokozott biztonsági intézkedések** mellett tud megvalósulni. A készpénzáramlás **nehezen ellenőrizhető** és **nyomon követhető**, így lehetőséget nyújt illegális tevékenységek végzésére (pl.: adócsalás). A készpénzforgalom visszaszorításával hozzájárulunk a gazdaság fehérítéshez.

- **Készpénz nélküli fizetési módok:** számlapénzzel történő fizetést jelentenek, lehet átutalás, valamint beszedés (inkasszó vagy másképp beszedési megbízás: a bank a megbízója számlájára beszedi a követelését az adóstól).

A készpénz nélküli fizetés feltétele egy bankszámla létrehozása. Ilyenkor a bank és az ügyfél szerződést köt egymással (**bankszámlaszerződés**), melyben rögzítik a megállapodás részleteit. A megfelelő bank kiválasztásához fontos, hogy tájékozódjunk, melyre már internetes összehasonlító honlapok (pl.: MNB honlap) is megoldást nyújtanak.

2.) A bankválasztás szempontjai

Ahhoz, hogy megtaláljuk a számunkra megfelelő bankot és a szolgáltatását, fontos, hogy az alábbi szempontokat végiggondoljuk:

- **Mennyi pénz és milyen rendszerességgel** érkezik várhatóan a számlára?
- Előreláthatóan **milyen gyakran** kerül sor készpénzfelvételre, fizetési műveletekre?
- **Bankfiókban**, vagy **elektronikus úton** (telefonon, interneten, mobilon) történik-e főképp a pénzügyek intézése?
- Szükség van-e **bankkártyára**, ha igen, milyen típusúra?

Ezt követően tájékozódnunk kell arról, hogy mekkora a **költsége** a kiválasztott szolgáltatásoknak a szóba jöhető bankoknál, mely információkat a bankok **honlapján**, valamint **fiókjaiban** is megtalálunk.

Számlavezetés	Informálódás	Utalás	Készpénzfelvétel (havi 2 ingyenes)
<ul style="list-style-type: none"> • Számlavezetési díj (Ft/hó) 	<ul style="list-style-type: none"> • Internetbank (Ft/hó) • Mobilértesítés (Ft/sms) • Számlakivonat (papír alapú) • Számlakivonat (elektronikus) 	<ul style="list-style-type: none"> • Eseti (bankon kívül) • Eseti (bankon belül) • Csoportos • Rendszeres 	<ul style="list-style-type: none"> • Bankfiókból • Saját ATM-ből • Idegen ATM-ből

A banki termékekkel és szolgáltatásokkal kapcsolatos díjakat **kondíciós listákon** keresztül teszik nyilvánossá az ügyfelek számára. A bankok egy részénél találkozhatunk **számlanyitási minimummal**, amely előír egy minimális összeget, melyet kötelezően el kell helyeznünk számlánkon. A fellemerülő költségek között találjuk a számla fenntartásáért, vezetéséért fizetendő **számlavezetési díjat**. Ezen túl **forgalmi/tranzakciós díjakat** is fizetnünk kell, melynek nagysága sokszor arányos a

végrehajtott művelet összegével. A **pénzügyi tranzakciós illeték** a hitelintézeteket, pénzforgalmi szolgáltatókat (bankokat) terheli, ezekről minden esetben tájékoztatni kell az ügyfelet.

3.) A bankszámla

A bank ügyfelének a számlája, amelyen a **bank kezeli** és **nyilvántartja** a nála elhelyezett pénzt, átutalásokat és kifizetéseket teljesít, illetve jóváírja az ügyfél számára átutalt összegeket, és értesíti mindezekről, általában **bankszámlakivonat** segítségével. Erre érkeznek a munkabérek, általában ennek segítségével (pl.: átutalási megbízás) teljesíti a család a rendszeres kifizetéseit (pl. közüzemi díjak), valamint **hitelkeret** is tartozhat hozzá.

Számlapénz:

A pénz azon formája, amikor az fizikailag nem tapintható, gyakorlatilag csak **számlákon nyilvántartott adat**.

Bankszámlaszám (pénzforgalmi jelzőszám):

Különbözik a bankkártya számától, minden bankszámlának **egyedi azonosítója** van, mely az ügyfél mellett az általa használt bankot és bankfiókot is meghatározza. Ez a pénzforgalmi jelzőszám **egyértelműen azonosítja** a bankszámlát a belföldi, forint pénzforgalomban. (Nemzetközi piacon egyéb adatokra is szükség lehet.) Amennyiben az ügyfél pénzt akar küldeni vagy fogadni, akkor a számlatulajdonos nevéen túl erre a 3x8, vagy 2x8 (ebben az esetben az utolsó számnyolcas nullákból áll) karakterből álló azonosítószámra van szüksége.

A bankszámla célját tekintve beszélhetünk:

- folyószámláról
- megtakarítási számláról (bankbetét)
- hitelszámláról
- egyéb, elkülönített célú számláról

valamint ezek kombinációjáról is.

Folyószámla (fizetési számla):

Pénzforgalmunk lebonyolítására használjuk, erre érkeznek bevételeink és ennek segítségével tudjuk fizetéseinket teljesíteni. Bevétel esetén **jóváírásról**, kiadás esetén pedig számlaterhelésről beszélünk. Fontos, hogy folyószámla esetében csak a rá megérkezett összegből gazdálkodhatunk, alapértelmezésben nem kapcsolódik hozzá hitelkeret és nem elsődleges célja a megtakarítás. Folyószámlánkhöz igényelhetünk bankkártyát is, amely egyszerűbbé teszi számunkra számlapénzünk kezelését.

A bankok kínálatát tekintve sokféle szolgáltatás közül választhatunk, ilyenek az **elektronikus banki szolgáltatások**, melyek keretében a bankszámlán található pénzüket az ügyfelek internetbankon, mobilbankon keresztül is tudják kezelni, külön megállapodás ellenében.

Folyószámlahitel keretében lehetőségünk van arra is, hogy egy meghatározott összeg (**hitelkeret**) erejéig kibővítsük számlapénzünket. A bank által meghitelezett összeget kamattal együtt később kell megfizetnünk. A felhalmozódó kamatok miatt fontos, hogy az így felhasznált pénzt időben pótoljuk a számlán.

Megtakarítási számla/bankbetét:

Folyószámlánk folyamatos használata miatt a bank arra csak **alacsony, jelképes kamatot** fizet, így amennyiben lehetőségünk van számlapénzünk egy részének lekötésére, érdemes megtakarítási számlát nyitnunk, mert ezzel magasabb kamatbevételhez juthatunk.

A bankkal kötött szerződésben fontos figyelniük a **lekötés időtartamára**, az **elérhető kamat mértékére** és a kamat **jóváírásának gyakoriságára**.

A betéti konstrukciók összehasonlításában segít az **egységesített betéti kamatláb mutató (EBKM)** amely a **termékek egy évre számított hozamát mutatja**.

A bankok betéti szolgáltatásait különböző szempontok alapján csoportosíthatjuk:

betételhelyező személye szerint	penznem szerint	kamatozás módja szerint	futamidő szerint
<ul style="list-style-type: none"> • lakosság • gazdálkodó szerv • költségvetési szerv, intézmény • társadalmi szerv • alapítvány • más bank • központi bank • külföldi betét 	<ul style="list-style-type: none"> • hazai • külföldi valuta/deviza 	<ul style="list-style-type: none"> • fix • változtatható • változó 	<ul style="list-style-type: none"> • rövid (1évnél rövidebb) • közép (1 évtől 2-5 év) • hosszú (2-5 évnél hosszabb)

Hitelszámla:

A hitelt nyújtó pénzügyintézet ezen a számlán tartja nyilván számunkra a **jóváhagyott hitelkeretünket**, a **folyósított kölcsönösszege(ke)t**, illetve **törlesztéseinket** is ezen a számlán rögzítik.

A bankok általában **bankszámlacsomagokat** szoktak kínálni, amely magában foglalhatja a bankkártyát és az elektronikus banki szolgáltatások összességét. A bankszámlacsomagokhoz különböző **kedvezmények** kapcsolódhatnak, például **életkorra** és **tanulói jogviszonyra** való tekintettel a 18 év alattiak számára rendkívül kedvező lehetőségeket találhatunk.

Hasznos! Bankszámla választó program: <http://alk.mnb.hu/fogyasztoknak/alkalmazasok/szvp>

4.) E-banking

E-banking alatt minden olyan elektronikus pénzügyi szolgáltatást értünk, amelynél internet segítségével, telefonon vagy számítógépen keresztül intézzük el, akár otthonról is, banki teendőinket. Az elektronikus banki szolgáltatásoknak számos előnye van, azonban fontos odafigyelnünk a megjelenő veszélyekre is.

Előnyök

nincs időbeli korlát (0-24 hozzáférés)

nincs térbeli korlát (akár otthonról is)

rugalmas (általában nem szükséges ügyintéző bevonása)

gyors

könnyen kezelhető

gazdaságos

biztonságos

Veszélyek

bankkártyaadatok, PIN-kód miatti kiszolgáltatottság

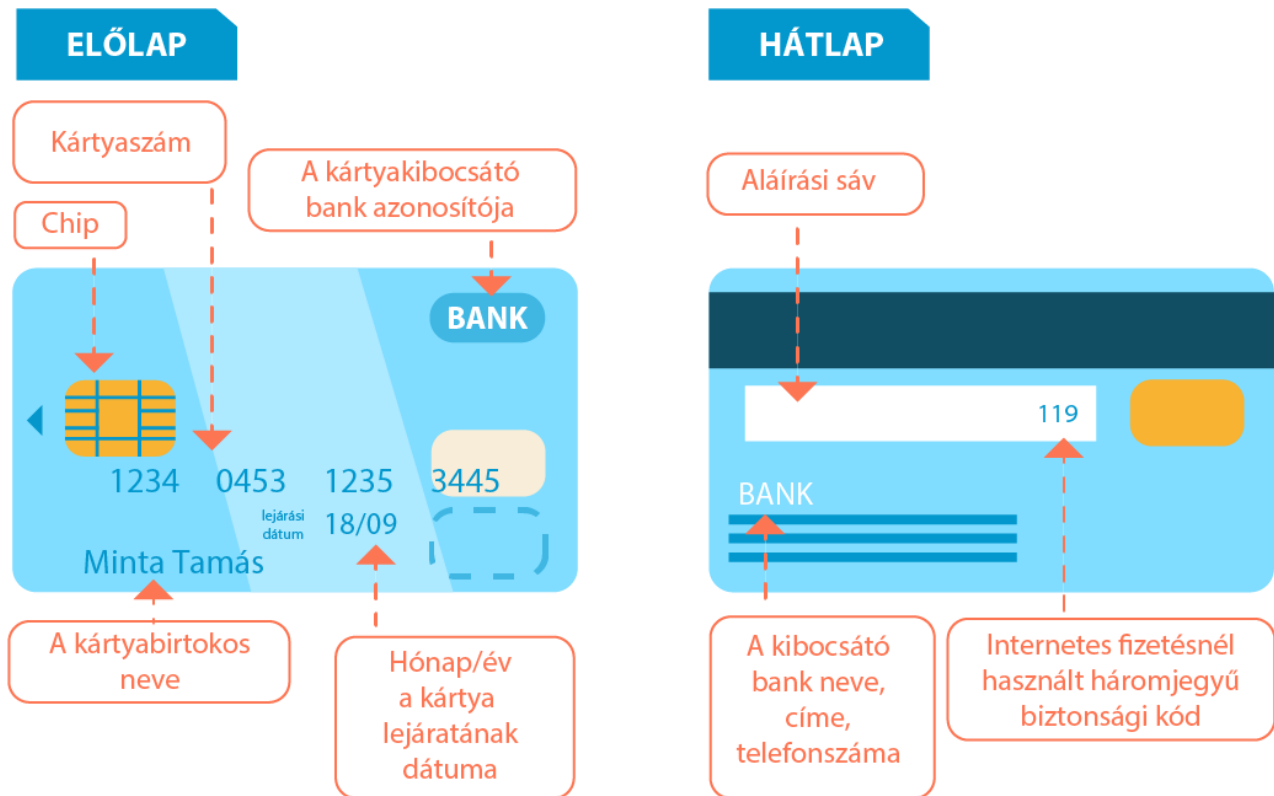
nyilvános internet használata (A belépési jelszó azonnali megváltoztatása szükséges a művelet elvégzése után.)

Fontos, hogy azonnal jelezzünk a banknak, amennyiben jogosulatlanok tűnő műveletet észlelünk a bankszámlánkon, vagy illetéktelen személy tudomására jut **PIN-kódunk**. (A Personal Identification Number, azaz személyi azonosító szám általában 4 számjegyből álló titkos kód, amely bankkártyánkat védi.)

5.) Bankkártya

A bankkártya elektronikus, **kézpénzt helyettesítő** fizetési eszköz, melyet a bankok ügyfeleik rendelkezésére bocsátanak.

Bankkártyán szereplő adatok:

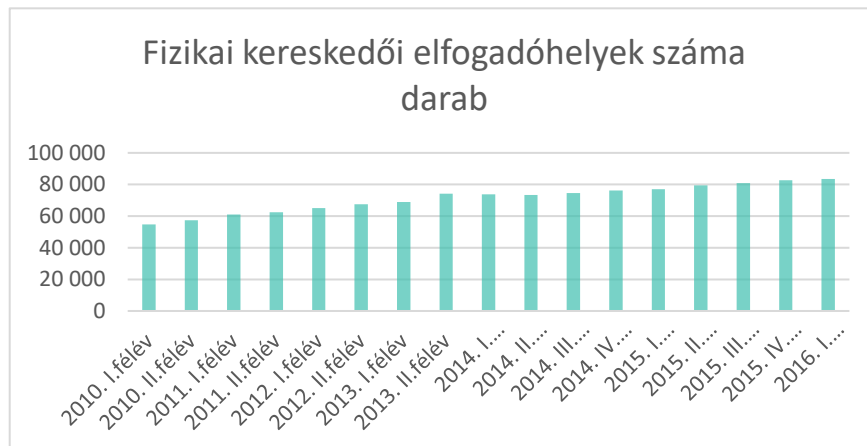

A kártya **azonosításához szükséges:** kártyaszám, név, aláírás, biztonsági kód és/vagy titkos azonosítószám, PIN-kód.

Bankkártya elfogadó helyek:

Bankkártyánkat használni csak azokon a helyeken tudjuk, amelyek tagjai az **elfogadó hálózatnak**, valamint egyre több olyan esettel is találkozhatunk, amikor egy bizonyos **értékhatar alatt nem használhatjuk kártyánkat**. Az MNB Pénzforgalmi Statisztikájának adatai alapján az alábbi ábrán láthatjuk, hogy a fizikai kereskedői elfogadóhelyek száma folyamatosan növekszik. Kártyás fizetéshez a kereskedőnek szüksége van **POS terminálra** (Point of Sale-Terminals), amelynek segítségével le tudja bonyolítani a tranzakciót. Célszerű saját bankunk által üzemeltetett ATM automatát használnunk kézpénzfelvételre, mert általában ez biztosítja a legolcsóbb szolgáltatást számunkra. Amennyiben egyenlegünket más bank terminálján keresztül akarjuk lekérdezni, a **kártyatársaságok** jelentik az összeköttetést a bankok és az ügyfelek között. A legismertebb kártyatársaságok: American Express, MasterCard, Visa.

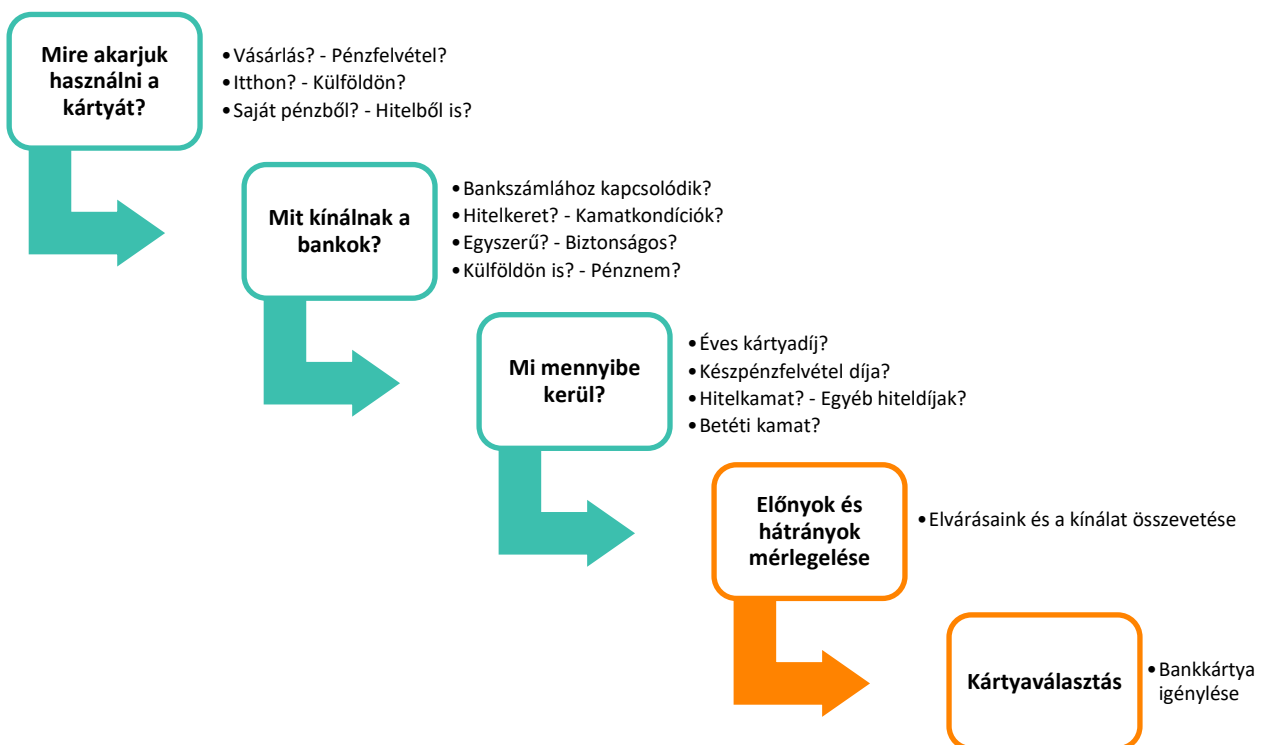
A kártyatársaságokról bővebb információ: <https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/dontenem-kell/alapveto-penzugyeink/bankkartyak/bankkartya-hasznalat/a-kartyatarsasagokrol>

Az MNB Pénzforgalmi Statisztikája adatai alapján készített diagram a fizikai kereskedői elfogadóhelyek számáról 2010 és 2016 között

Bankkártya kiválasztásának folyamata:

A bankszámla kiválasztásának folyamatához hasonlóan, a bankkártya kiválasztása esetében is információt kell gyűjtenünk ahhoz, hogy a megfelelő kártyát válasszuk.

Bankkártya típusok:

Felhasználó szerint	Felhasználhatóság szerint	Megjelenés szerint	Adatok tárolásának módja szerint
<ul style="list-style-type: none"> • Lakossági • Vállalati 	<ul style="list-style-type: none"> • Betéti kártya (debit card) • Hitelkártya (credit card) • 	<ul style="list-style-type: none"> • Dombornyomott • Elektronikus 	<ul style="list-style-type: none"> • Mágnes csíkos • Chippel ellátott

Betéti- és hitelkártya:

A betéti és hitelkártya között az a legfőbb különbség, hogy míg a **betéti kártya** esetében a **saját**, addig a **hitelkártyánál** a **bank pénzét** költjük. Betéti (más néven debit) kártya használatkor annyi pénzt használhatunk fel, amennyi a **számlánkon található** és az általunk lekötött összegre **kamatot fizet** számunkra a bank. A betéti kártya minden esetben **bankszámlához kapcsolódik**. Hitelkártya (credit card) esetében a **hitelkeretünk** határozza meg, hogy mennyit költhetünk és a teljesen összegesen felül **kamatot is fizetnünk kell** ezért a szolgáltatásért bankunknak. A hitelkártya mögött hitelszámla állhat (lásd korábban).

Dombornyomott és elektronikus kártyák:

A **dombornyomott** és az **elektronikus kártyák** között az egyik különbséget a megjelenésükben találjuk; dombornyomás esetén, a kártyán szereplő név és kártyaszám **kiemelkedik a síkból**. A másik lényeges eltérés az, hogy az elektronikus kártyák **nem használhatóak hagyományos** (kézi lehúzás) **környezetben**, azonban Magyarországon csak elektronikus (POS terminál) elfogadóhelyek vannak, így ennek csak külföldön lehet jelentősége. A dombornyomott kártyák nagy előnye, hogy gyakrabban **baleset-vagy utasbiztosítás** is kapcsolódhat hozzájuk, valamint bizonyos helyeken szélesebb körű használatot nyújtanak (telefonon, postai úton, interneten keresztül is több helyen rendelkezünk segítségükkel).

Mágnescsíkos és chipkártyák:

A **mágnescsíkos** valamint a **chipkártyák** között a különbség abban rejlik, hogy a bank az ügyfél adatait milyen technológiai megoldással kapcsolja a kártyához. Mágneskártyás esetben a kártyán található mágnescsík tárolja az adatokat, azonban a mára már elterjedt chippel ellátott kártyáknál ezt a funkciót a chip látja el. A chipes rendszer sokkal **biztonságosabb**, valamint lehetőséget nyújt a szolgáltatások bővítésére is.

Bővebb információ: <https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/dontenem-kell/alapveto-penzugyeink/bankkartyak/bankkartya-tipusok>

PayPass rendszer:

Egyre több bank kínálatában találkozhatunk az **érintőkártyákkal** (PayPass rendszer). Számos előnye van a kártya használatának, például a **gyors és kényelmes** vásárlás. Egy antenna és egy áramkör segítségével az NFC-s adatkapcsolat létrejön a terminál és a kártya között, így megtörténhet a tranzakció. **Ötezer forintnál drágább** vásárlások esetén már **PIN-kódunk** is szükséges a vásárláshoz.

Érintőkártyák listája: <http://www.mastercard.com/hu/consumer/paypass-igenyles.html>

Érdekesség! Az érintőkártyás fizetéshez a szükséges technológia egy PayPass matrica területén is elfér, így telefonunk, óránk vagy akár ruháink is alkalmasak lehetnek a jövőben bankkártyánk helyettesítésére.

Bankkártyához kapcsolódó lehetséges díjak:

- egyszeri (kiállítási) díj
- éves díj
- egyenlegértesítő díj
- készpénzfelvételi díj
- letiltási díj
- pótlási díj
- sürgősségi külföldi készpénzfelvétel díja
- sürgősségi külföldi kártyacsere díja

Amire még érdemes odafigyelnünk a választás esetén, hogy van-e **napi vásárlási limit**, számra és értékre való tekintettel valamint, hogy a napi **készpénzfelvételnek van-e maximális értéke**.

Érdekesség! A 2008-as bankválság után megjelent a piacon egy bitcoin nevű virtuális fizetőeszköz. Ez a nyílt forráskódú szoftver nem függ sem központi kibocsátóktól sem a hatóságoktól. Ebből kifolyólag a Magyar Nemzeti Bank felhívta a felhasználók figyelmét ennek kockázatosságára. Bővebb információ: http://www.mnb.hu/archivum/Felugyelet/root/fooldal/topmenu/sajto/sajtokozlemenyek/bitcoin_kozl

ATM:

Az **ATM** (Automated Teller Machine) az **egyenleglekérdezésen** és **készpénzfelvételen** túl egyre több (bankonként és országonként eltérő) **szolgáltatást** kínál:

- mobiltelefon egyenlegfeltöltése
- közüzemi számla („sárga csekk”) befizetése
- lottószelvény vásárlása
- utasbiztosítás megkötése

Az ATM-ek elterjedésével párhuzamosan nőtt az automatákban található pénz megszerzésére irányuló bűncselekmények száma is. A bűnözők többek között a bankautomata elmozdításával, felrobbantásával vagy éppen az ügyfelek bankkártyáinak lemásolásával szeretnének pénzhez jutni. A bankbiztonság fejlődésével a bankok kiemelten figyelnek az **automaták biztonságossá tételére**, üzenetekkel hívják fel a figyelmünket a veszélyekre, valamint az ATM elmozdítása esetén patron színezi be a benne található pénzt.

Érdekesség! MNB: Bankkártyás csalásokról <https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/dontenem-kell/alapveto-penzugyeink/bankkartyak/biztonsag/a-bankkartyas-csalasokrol>

Hiteles webhelyek a témában:

Bankszámlával kapcsolatos információk

<https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/dontenem-kell/alapveto-penzugyeink/bankszamlak>

Bankkártyával kapcsolatos információk

<https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/dontenem-kell/alapveto-penzugyeink/bankkartyak>

Számlacsomagok összehasonlítása

<http://alk.mnb.hu/fogyasztoknak/alkalmazasok/szvp>

<https://www.bankracio.hu/>

Pénziránytű Alapítvány, BankVelem program

<http://www.penziranytu.hu/bankvelem>

Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hivatal Okoskosár gyerekeknek

<http://www.nfh.hu/node/177>

Az anyagok forrása:

A kisokos az Iránytű a pénzügyekhez című tankönyv és a POP törzsanyag felhasználásával készült. Bővebb információ:

Iránytű a pénzügyekhez című tankönyv elérése: <http://www.penziranytu.hu/iranytuapenzugyekhez/>

- 7-8. fejezet: Korszerű pénzkezelés
- 9-10. fejezet: Bankkártyát, de okosan!
- 11. fejezet: Pénzforgalom a bankszámlán
- 58-59. fejezet: Bankrendszer a mai gazdaságban

POP törzsanyag elérése: <http://penziranytu.hu/archivalt-pop-torzsananyag>